

O růži, která nechtěla spát

Ludmila Kučerová

BOČANOVÁ, Sabina. O růži, která nechtěla spát. Pipasik, 2021. ISBN 978-80-908181-3-2.

Anotace Nejen děti, ale i květiny mají někdy problém s usínáním. Proč? To nám poví lyrický pohádkový příběh z pražského parku Stromovka o mladé tvrdohlavé růži Pompanele. Tematický celek je věnován tématu důsledků našich rozhodnutí, dělání chyb a co se z nich můžeme naučit. Zároveň se upevňují znalosti o znacích jednotlivých ročních období

Cílová skupina – 5-7 let

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra preprimární
a primární pedagogiky
Univerzita Karlova

Výchovné a vzdělávací cíle

Vzdělávací oblast	Dílčí cíle (co učitel podporuje)	Očekávané výstupy (co dítě dokáže)
Dítě a jeho tělo	Rozvoj auditivně-motorických schopností, pohybových dovedností, hrubé i jemné motoriky	Dítě zvládá základní lokomoční dovednosti, umí sladit pohyb s rytmem a hudbou, napodobovat pohyb po vzoru, umí zacházet s výtvarnými pomůckami.
Dítě a jeho psychika	Rozvoj řeči a jazykových dovedností (vnímání, naslouchání, porozumění, vyjadřování). Rozvoj komunikativních dovedností. Rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka. Rozvoj tvořivého myšlení, rozvoj paměti, soustředěnosti a pozornosti. Dítě se učí pracovat s informacemi, rozvíjí představivost a fantazii. Rozvoj citového života dítěte pomocí příběhu	Dítě umí vyjádřit myšlenku, názor. Je schopno odpovědět na otázky, dokáže vést rozhovor. Dítě soustředěně poslouchá příběh a pochopí hlavní myšlenku příběhu. Dítě dokáže udržet pozornost. Dítě vyjmenuje, jak jdou za sebou časově roční období. Dítě myslí kreativně a předkládá nápady, formuluje svoje představy. Dítě dokáže respektovat pravidla.
Dítě a ten druhý	Rozvoj komunikativních dovedností, rozvoj kooperace a spolupráce. Porozumění emocím a náladám	Dítě popíše emoce postav z příběhu, dítě komunikuje a spolupracuje ve skupině.
Dítě a společnost	Rozvoj schopnosti žít ve společenství – spolupracovat. Rozvoj povědomí o hodnotách a postojích	Dítě dokáže počkat, než na něho vyjde slovo, vyslechne pokyn, dokáže se řídit pravidly ve třídě, dodržovat pravidla her.
Dítě a svět	Vytváření povědomí o přírodním prostředí	Dítě uvede příklady, co se v přírodě děje v různých ročních obdobích. Dítě vysvětlí vývoj rostliny a její koloběh během roku.

LEKCE 1 – Proč nechce jít růže spát?

Příprava na lekci: Kniha připravené otázky, poznámky, obrázky květiny a šípku

Aktivity ve fázi Evokace:

Ukázka obálky knihy a otázky: (strategie předvídání) „O čem si myslíš, že kniha bude?“ „Jaký příběh bude vyprávět?“

Následně můžeme přečíst název knihy. Otázka: (strategie propojování úrovně text-text) „Znáte nějakou knihu nebo pohádku o růži?“ Navazující otázka: (strategie předvídání) „Co si myslíte, že se v příběhu stane?“

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Čteme text, zastavujeme se v něm a doptáváme se na otázky. Případně ukazujeme obrázky z knihy.

V parku rostla řada růžových stromkových růží... Večer se u růží zastavovali milenci a jen stěží odolávali, aby sem tam neutrhly nějaké to poupátko. „Znáte nějaký park, nebo místo, kde rostou růže?“ Následně ukážeme obrázek šípkové růže.

Růže byly pyšné na to... a všichni společně si pochutnávali na té dobrotě a čviřikali, jaká bude letos zima. „O jakém ročním období se mluví?“ Následně připevníme obrázek šípku za obrázek šípkové růže na tabuli.

Brzy se ale za prvním žlutým listem snesl druhý, třetí ... Domnívala se, že ostatní růže se chystají ulehnout jen proto, že jsou opotřebované a staré.

Aktivity ve fázi Reflexe:

(Frontální, řízená)

Otázky: „Je příběh takový, jak jsme očekávali?“ „Jaké rozhodnutí udělala jedna z růží?“ „Co se bude v příběhu dít dál?“ „Jaké to rozhodnutí bude mít následky?“ (strategie předvídání)

Navazující aktivita

Procházka k zakrytým květinám: Pokud je možné na přelomu zimy a jara najít v okolí MŠ zabalené květiny chvojím/pytlem, projdeme se k nim. (Pokud by příprava byla volena na více týdnů, je možné na celý den vyrazit do zahradnictví a domluvit setkání se zahradníkem.)

Lekce 2: Zahradník

Potřebné pomůcky: obrázek zabalené květiny, kniha.

Aktivity ve fázi Evokace:

Hudebně-pohybová hra: Připravujeme děti na osvojení písně Vítání jara. Učitel/ka hraje na klavír píseň. Učitel/ka písničku hraje v různém tempu. Děti sedí ve dřepu a

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

jsou semínka. Jedno nebo dvě děti mají žlutý šátek, což znázorňuje sluníčko. Když sluníčko šátkem pohladí semínko, může dítě vstát a běhat. Děti běhají dle tempa klavíru.

Následně si připomínáme, co jsme se dozvěděli na procházce a co se stalo v příběhu. Na tabuli připojujeme obrázek zabalené květiny. **„Co myslíte, že bude s růží, když nechtěla spát? Jak bude příběh pokračovat?“**

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Až pak jednoho velmi chladného dne, ... Pro každou růži měl nachystaný velký papírový pytel místo peřiny. „Stalo se to v příběhu stejně, jako jsme zjistili včera na procházce?“ Růže už ho z dálky vítaly ... Ale když o tom přemýšlela – tma, kterou znala nebyla zase tak úplně tmavá jako ta, co zahlédla v pytli. „Co byste dělaly vy na jejím místě?“ „Já spát nebudu!“ znova vykřikla...

Zahradník byl bezradný. „Co byste mu poradily?“ Děti jsou zahradníci/ostatní růže, učitel/ka je růže. Děti se snaží přesvědčit růži, aby šla spát. Učitel/ka argumentuje, proč nepůjde spát.

„Ona neví, co je mráz, ... jeho hlas zněl opravdu mile, skoro, jako hudba. „Co myslíte, že se stane?“

Pompanela, která se jím nechala na okamžik ukolébat...Copak ji měl nechat zmrznout? Měl zahradník nechat růži zmrznout, nebo se rozhodnout podle ní?

Pompanela se po zahradníkovi ohnala trnitou ...Na to byla příliš hrdá, zatracená růže jedna!

Aktivity ve fázi Reflexe:

„Očekávali jsme to, nebo jsme si mysleli, že růže usne? Co si o jejím chování myslíte? Jaká je? Stalo se vám někdy, že jste musely jít spát, i když jste nechtěly? Přesvědčovali vás rodiče abyste šli spát?“

Lekce 3: Začala zima

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Potřebné pomůcky: Píseň, šátky, hudba, kniha, připravené tabulky, připravené úryvky, připravené atributy a obrázky.

Aktivity ve fázi Evokace:

Opakujeme hudebně-pohybovou hru z prvního dne. Děti samy vybírají, kdo bude sluníčko a samy se protahují se šátkem – průpravná část. Do pozadí můžeme jemně pouštět hudbu na motivy jara.

Připomínáme si, co se stalo v příběhu. **„Jak bude dál příběh pokračovat?“**

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Nebývale teplý začátek zimy Pompanele přál. ...že ostatní růže i zahradník lhali. „Lhali jí opravdu?“

Pravá zima skutečně dlouho nepřicházela. ... smála se nahlas. „Je tohle opravdu zima? Nastane teď v příběhu už jaro?“

Navečer, jakmile zašlo sluníčko, ... Kde jsou všechna ta zvířátka, se kterými ještě donedávna rozpustile štěbetala? „Kde jsou zvířátka?“

Vyčerpaná z toho všeho začala zívát. ..., že bez peřiny by ve spánku zmrzla, aniž by se o tom dozvěděla.

Aktivity ve fázi Reflexe:

Otázka: „Co jsme se zatím dozvěděli?“

Aktivita pětilístek v úpravě pro MŠ: Shrnutí hlavní postavy z příběhu:

- „Kdo je hlavní postava našeho příběhu? O kom je příběh?“ (1 slovo – podstatné jméno) Růže
- „Jaká ta růže je?“ (2 slova – přídavná jména) například: Smutná, tvrdohlavá
- „Co ta růže dělala?“ (3 slova – slovesa) například: Nespala, mrzla, vztekala se

Navazující aktivita

Třídíme úryvky z příběhu podle ročních období. Děti jsou ve skupinách a dostanou jednoduchou tabulku rozdělenou na osm částí. Učitel/ka čte úryvky a děti ve skupině zakreslí do políčka symbol ročního období, o kterém se podle nich mluví. Po aktivitě

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

společně kontrolujeme pomocí obrázků ročních období a atributů (šípek, list, obrázek čmeláka apod.).

1. Ke květům rodiče zvedali miminka a batolata, aby jim dali přivonět a ukázali uvnitř schované baculaté čmeláčky a včelka s chlupatýma nožičkama obalenýma pylem. = LÉTO (jaro)
2. Z blízkého dubu spadl první žlutý list a začaly se na růžích objevovat místo nových pupat šípky. Lesklé a jasně červené. Šípky lákaly ptáčky, kteří si chtěli naplnit svá hladová břicha. = PODZIM
3. V korunách se objevovaly malé sýkorky s modrou hlavičkou, hnědaví vrabci, konipásci s dlouhým ocáskem a všichni si pochutnávali na té dobrotě, jako na nejsladší marmeládě. = PODZIM
4. Ledové vločky, ti nejkřehčí motýli, jaké kdy spatřila zlehka usedaly mezi její květy a na okamžik ozdobily jako tako třpytící se diamanty. = ZIMA
5. S tmou přišla ještě větší zima a první mráz. = ZIMA
6. Jednoho dne k ní přihopkal zajíc. Bez pozdravení se jí zakousl do kmínku. Bolestivě vykřikla: „Au, co to děláš?“ Ušák se jen ušklíbl: „Co by? Snídám. Tráva je všude zmrzlá, nemám co jíst. = ZIMA
7. Sluníčko slízlo poslední ostrůvky sněhu a z prohřáté hlíny vystrčily jako první své hlavičky sněženky. = JARO (konec zimy)
8. Postupně se přidávaly fialové podléšky, bílé sasanky, žluté petrklice, a i růže se začínaly pod svými pytli pomalu vrtět. = JARO

Lekce 4: Pomáháme si navzájem

Potřebné pomůcky: Pomůcky k výtvarné výchově, kniha, plyšový zajíc.

Aktivity ve fázi Evokace:

V rámci evokace si před čtením připomeneme, co se v příběhu zatím stalo. „Co si myslíte, že se stane dál?“

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Pompanelu čekalo ještě mnoho krušných mrazivých dní a týdnů... Ve dvou se zima přece jen lépe snáší. „Bylo to opravdové přátelství? Kdo se choval jako její opravdový přítel?“

Pompanela zůstala sama. ... špitla Pompanela a pak už neřekla nic.

Aktivity ve fázi Reflexe:

Co jsme se zatím dozvěděli? Co si myslíte o Pompanele? Jak se cítí?

Navazující aktivita:

- Hra na nepravdu a pravdu. Učitel/ka řekne libovolnou pravdivou/nepravdivou větu toho, co se stalo v příběhu. Děti rozhodují, zda se to takhle v příběhu stalo, nebo nestalo. Pravda: tleskají, nepravda: bouchají do země. Například: Růže se rozhodla spát a prospala celou zimu (N), k růži přiskákala žába a zahřívala jí (N), zahradník se snažil přesvědčit růži, aby šla spát (P).
- Píseň Vítání jara
- Libovolná výtvarná činnost na téma přechod zimy do jara, případně ve spojitosti s příběhem růže apod.

Lekce 5: Přišlo jaro

Potřebné pomůcky: Kniha, noty, obrázek hradu, obálka knihy, obrázek dohromady knihy i hradu, obrázky jarních květín, slamák, obrázek poupat, emoční karty, obrázky z knihy a sepsané úryvky (příloha).

Aktivity ve fázi Evokace:

Krátkou pohybovou aktivitou opakujeme, co se stalo v příběhu. Děti mají na jedné straně třídy obrázek hradu, který znázorňuje pohádku Šípková Růženka. Na druhé straně třídy mají obrázek z přední strany knihy O růži, která nechtěla spát. Uprostřed třídy máme místo, kde jsou oba obrázky v jednom. Učitel/ka vždy řekne určitou věc, děti se rozhodují, v kterém příběhu to bylo, nebo jestli v obou. (například: „V které pohádce se vyskytuje růže? V které pohádce někdo usne? V které pohádce je princ?“)

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Je potřeba, aby některý den například při odpočinku, nebo předchozí týden se zopakovala pohádka Šípková Růženka, aby všechny děti znaly stejnou verzi.

Následně si zopakujeme, co bylo pravdivé jen pro náš příběh a co se v příběhu zatím stalo. „Jak bude příběh pokračovat?“

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Nakonec přece jen přišlo jaro. ... „Jestli zmrzla, tak ji vykopou z řady a vyhodí.“ „Kdo si myslí že zmrzla/kdo si myslí, že to dopadne jinak?“

Pompanela všechno slyšela, ale ... Stejný názor měl i zahradníkův nadřízený. „Co byste udělaly vy? Hra v roli. Kdo si nasadí slamák na hlavu, stane se zahradníkem. Může říct, co si asi zahradník myslí, jak se cítí, co udělá, co by asi řekl květině

A tak jednoho dne zahradník ..., aby růži vykopal. „Co myslíte, že se stane?“

Vtom si všiml, že A na příští rok, pěkně odpočatá, rozkvetla do tolika krásných květů, že se ani nedaly spočítat.

Aktivity ve fázi Reflexe:

Navazující otázky. „ Co si myslíte o příběhu? Která postava se vám v něm nejvíc líbila a proč? Příběh se jmenuje: O růži, která nechtěla spát. Další zimu chtěla spát nebo ne? A proč ano? Co jsme se z příběhu naučili?“

Navazující aktivita:

- Aktivita postojová škála. Do tří míst ve třídě jsou umístěny zvětšené emoční karty se smutným, veselým a našťvaným smajlíkem. Od emočních karet vedou provazy doprostřed. Učitel/ka říká různé situace z příběhu. Děti se rozhodují, jak se kdo cítil a podle toho stojí u karet a na provazech.
- Seřazení příběhu (**příloha**) Děti ve skupinkách mají vždy jeden obrázek. Učitel/ka čte úseky z příběhu a děti mají za úkol poznat, jestli se mluví o jejich obrázku. Společně obrázky seřadíme na koberec.

Příloha – seřazení obrázků z příběhu

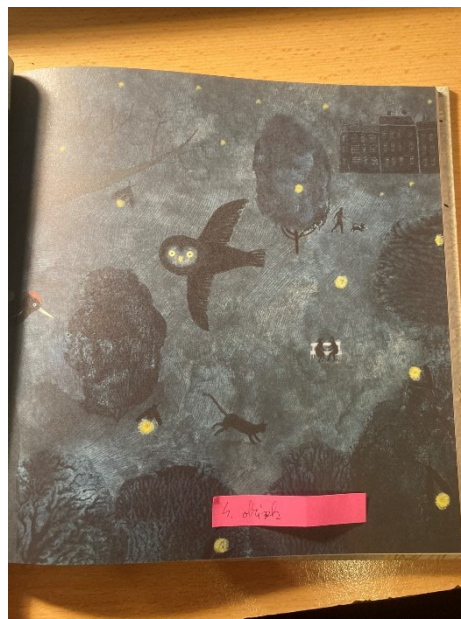
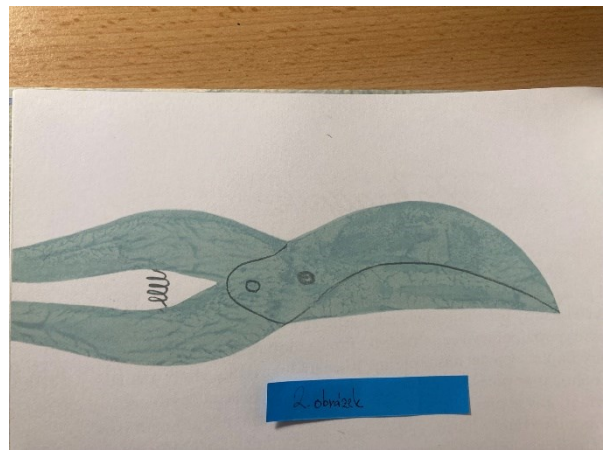
Seřazení obrázků z příběhu

1. obrázek = V parku rostla řada růžových stromkových růží, které nádherně kvetly a kdekdo se jim chodil obdivovat.

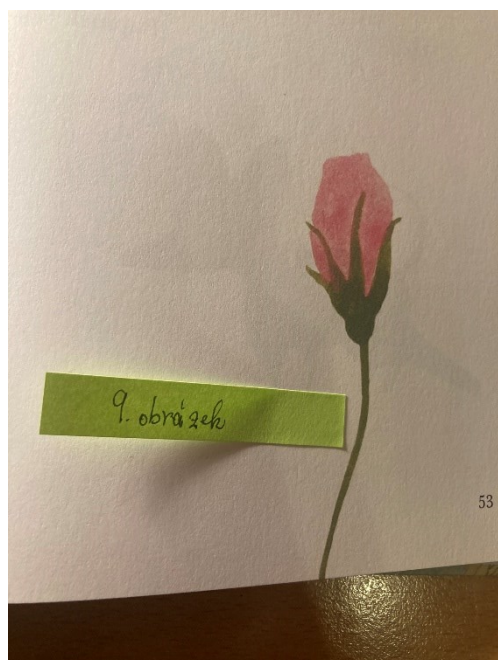
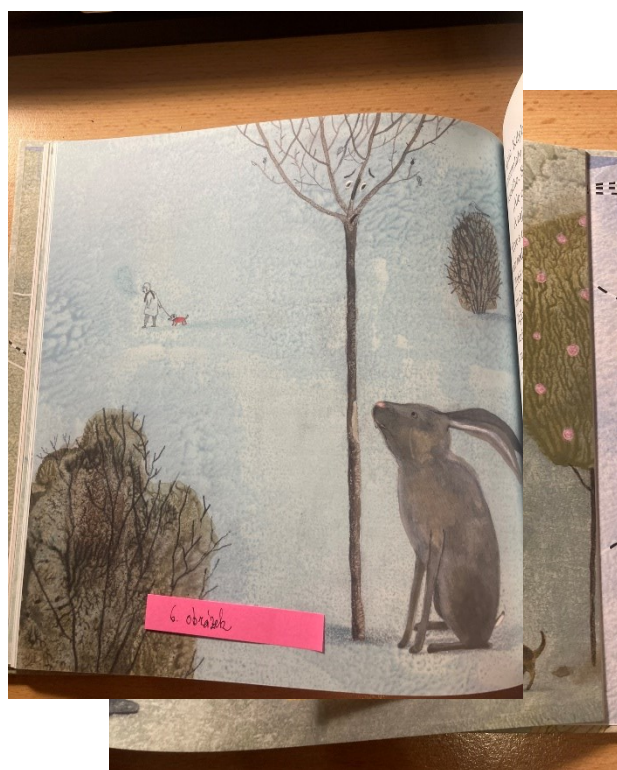
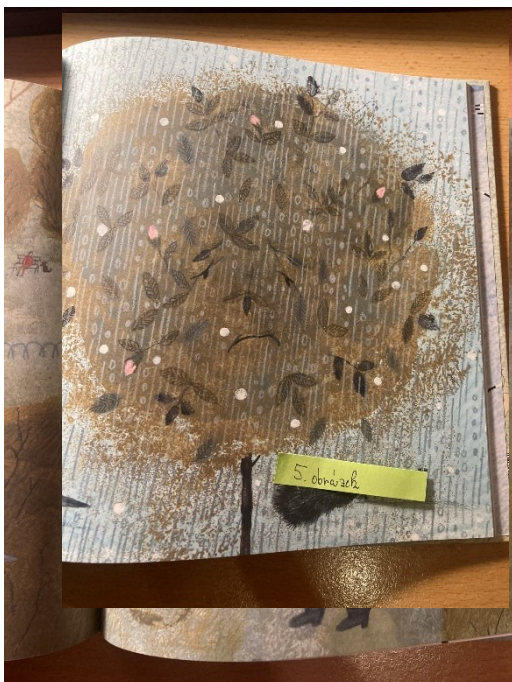
Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

2. obrázek = Zahradník vytáhl z brašny velké zelené nůžky, udělal několikrát šmik, a tech pár zbylých květů padlo k jeho nohám
3. obrázek = Zahradník jedné růži po druhé nasazoval pytel, který vždy pod korunkou pečlivě uvázal jako dítěti čepici pod krkem. Jen jediná Pompanela na konci řady zarytě mlčela. „Vy hloupé, pošetilé růže,“ pomyslela si, když viděla ostatní, jak bezhlavě spěchají do pytle jako do chomoutu.
4. obrázek = „Já spát nebudu!“ vykřikla. Tma uvnitř pytle Pompanelu děsila víc než zima, kterou nezažila. Tmu, přicházející na konci každého dne, znala. Neměla ji ráda. Ale když o tom přemýšlela – tma, kterou znala nebyla zase tak úplně tmavá jako ta, co zahlédla v pytli před chvílí.
5. obrázek = Provazy vody vytvořily kolem Pompanely neprostupnou šedou záclonu a déšť na jejích květech zanechával nehezské hnědé mapy.
6. obrázek = Jednoho dne přihopkal zajíc. Bez pozdravení se jí zakousl do kmínku.
7. obrázek = Pompanela byla úplně celičká černá od mrazu. „Ach, ty moje chuděrko,“ málem se rozplakal zahradník, když ji uviděl.
8. obrázek = Jednoho dne zahradník provinile stanul před Pompanelou a v ruce držel rýč: „Promiň mi to, růžičko.“
9. obrázek = Koncem léta se objevilo poupě a z něho vykvetla nádherná, veliká zdravá růže.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.